

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

КАФЕДРА ТРУДОВОГО ПРАВА ТА
ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

**МАТЕРІАЛИ
XIII Міжнародної науково-практичної
конференції**

*м. Одеса
28 квітня 2023 року*

Одеса
2023

УДК 349.3 : 364.3
П 68

*Друкується за наказом в.о. ректора НУ ОЮА М. Аракеляна
(наказ № 769-51 від 22 березня 2023 року)*

**За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора Г. І. Чанишевої**

Укладач – Сірякова А. А., лаборант кафедри трудового права та права соціального забезпечення Національного університету «Одеська юридична академія».

Правове забезпечення соціальної сфери : матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 28 квітня 2023 р.) [Електронне видання] / укл. А. А. Сірякова ; за заг. ред. д.ю.н., проф. Г.І. Чанишевої ; Нац. ун-т «Одеська юрид. академія». – Одеса, Фенікс, 2023. - 330 с.

ISBN 978-966-928-952-0

В збірнику представлено тези доповідей і повідомлень учасників XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Правове забезпечення соціальної сфери», яка відбулась на базі кафедри трудового права та права соціального забезпечення Національного університету «Одеська юридична академія». Висвітлюються актуальні питання теорії трудового права, права соціального забезпечення, медичного права.

УДК 349.3 : 364.3

ISBN 978-966-928-952-0

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....12

СЕКЦІЯ I. ТРУДОВЕ ПРАВО

Чанишева Галія Інсафівна

ЩОДО ДОСУДОВОГО ТА ПОЗАСУДОВОГО ПОРЯДКІВ
ВИРШЕННЯ КОЛЕКТИВНИХ ТРУДОВИХ СПОРІВ.....14

Yaroshenko Oleg

LABOR MIGRATION DURING THE WAR: PROBLEMS OF
STATE REGULATION.....18

Шумило Михайло Миколайович

ІНДИВІДУАЛЬНІ ТРУДОВІ СПОРИ ТА МЕДІАЦІЯ:
ТРИВАЛИЙ ШЛЯХ ВІД ТЕОРІЇ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ НА
ПРАКТИЦІ.....22

Вавженчук Сергій Ярославович

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАННЯ УГОД НЕДІЙСНИМИ В
ТРУДОВОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....28

Кучма Ольга Леонідівна

ДО ПИТАННЯ ПРО СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ ОСІБ, ЯКІ
ПРАЦЮЮТЬ У РЕЗИДЕНТА ДІЯ СІТІ НА ПІДСТАВІ
ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ ТА ГІГ-КОНТРАКТУ.....32

Lagutina Irina

LEGAL REGULATION OF AN EMPLOYMENT CONTRACT
WITH NON-FIXED WORKING HOURS IN UKRAINE.....36

Мельник Костянтин Юрійович

НАРИСИ ІСТОРІЇ ВИНИКНЕННЯ ТА СФЕРИ ДІЇ ТРУДОВОГО
ПРАВА.....41

Рим Олена Михайлівна

ЩОДО МОЖЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ НЕЩАСНОГО ВИПАДКУ НА ВИРОБНИЦТВІ У СУДОВОМУ ПОРЯДКУ.....46

Синчук Світлана Миколаївна

УШКОДЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ПРАЦІВНИКА ЯК ПЕРЕДУМОВА ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ РОБОТОДАВЦЯ ЧЕРЕЗ ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ.....51

Сімутіна Яна Володимирівна

ДО ПИТАННЯ СУДОВОГО ВИРШЕННЯ КОЛЕКТИВНИХ ТРУДОВИХ СПОРІВ.....55

Щербина Віктор Іванович

ПРАКТИЧНА РОЛЬ ФУНКЦІЙ ТРУДОВОГО ПРАВА У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ПРАЦІ.....61

Дибань Максим Петрович

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПОРУШЕННЯ ТРУДОВИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ НА ЕТАПІ УКЛАДЕННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ.....65

Кметик Христина Володимирівна

МЕДІАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ВИРШЕННЯ СПОРІВ.....68

Луценко Олена Євгенівна

ПОШИРЕННЯ ДІЇ НОРМ ТРУДОВОГО ПРАВА НА «НЕТРУДОВІ» ВІДНОСИНИ.....72

Наньєва Марія Іванівна

ЗВІЛЬНЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ.....76

Пожарова Оксана Вікторівна

НЕЩАСНІ ВИПАДКИ НА ВИРОБНИЦТВІ: ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ.....80

Потопахіна Ольга Миколаївна

ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ З НЕФІКСОВАНИМ РОБОЧИМ ЧАСОМ.....84

Середницька Інга Анатоліївна, Даниленко Світлана Костянтинівна

РОБОЧИЙ ЧАС В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ.....89

Тарасенко Вікторія Сергіївна

ВІДМІННОСТІ ПРОСТОЮ ВІД ПРИЗУПИНЕННЯ ДІЇ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ.....93

Черноус Світлана Миколаївна

ПРО ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА МОБІНГ.....97

Вереїтін Сергій Володимирович

ДО ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ КОНТРАКТІВ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....102

Горбаченко Ерік Сергійович

ОСНОВНІ ТРУДОВІ ПРАВА РОБОТОДАВЦЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....107

Жученко Руслан Олегович

ЩОДО ЗАКОНОДАВЧОГО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАК ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ.....112

Казімирова Ольга Олегівна

ПОНЯТТЯ «НЕТИПОВІ ФОРМИ ЗАЙНЯТОСТІ» ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....117

Кіліміченко Анна Олегівна

ВИДИ ЗАЙНЯТОСТІ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....121

Луцик Володимир Борисович

ДО ПИТАННЯ ПРО СПІВВІДНОШЕННЯ МАТЕРІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СТОРІН ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ ТА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....125

Нестеренко Дмитро Миколайович

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ОЗНАК ПРИЗУПИНЕННЯ
ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ.....129

Онуфрієнко Дар'я Віталіївна

ДО ПИТАННЯ ПРО ДИСТАНЦІЙНУ РОБОТУ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....135

Опара Наталія Геннадіївна

ПОРЯДОК ВІДРЯДЖЕННЯ ЖУРНАЛІСТІВ У МІСЦЯ
НАДЗВИЧАЙНИХ ПОДІЙ ТА УМОВИ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ В ЦИХ
ВІДРЯДЖЕННЯХ.....139

Ступакова Інна Гаврилівна

ЮРИДИЧНІ ОЗНАКИ ПРАВА ПРАЦІВНИКА НА ЗАХИСТ
СВОЇХ ТРУДОВИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ.....143

Тішко Дмитро Анатолійович

ДО ПИТАННЯ ПРО РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОГРАМИ ГІДНОЇ ПРАЦІ
ДЛЯ УКРАЇНИ НА 2020-2024 РОКИ.....147

Точило Катерина Сергіївна

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД НОРМАТИВНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ
ЗДІЙСНЕННЯ РОБОТОДАВЦЕМ КОНТРОЛЮ ЗА
ВИКОНАННЯМ ПРАЦІВНИКАМИ ТРУДОВИХ
ОБОВ'ЯЗКІВ.....151

Юзишен Максим Сергійович

ДО ПРОБЛЕМИ ТРУДОВОЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ
СЛУЖБОВЦІВ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....155

Бевза Катерина Вікторівна

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ЩОДО
ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА ОБ'ЄДНАННЯ У
ПРОФСПІЛКИ.....160

Володіна Аліна Артурівна

ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ЮРИСТІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ
АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ПОГЛЯДІВ.....166

Затворницька Єлизавета Сергіївна

ПРАЦЯ ЖІНОК В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ171

Ігнатенко Анастасія Анатоліївна

ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ АДВОКАТСЬКОЇ ЕТИКИ ЯК ОДНА З ПІДСТАВ ПРИТЯГНЕННЯ АДВОКАТА ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА СУДОВОЇ ПРАКТИКИ.....175

Костенко Катерина Анатоліївна

РОЗГОЛОШЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ АБО ВЧИНЕННЯ ДІЙ, ЩО ПРИЗВЕЛИ ДО ЇЇ РОЗГОЛОШЕННЯ ЯК ПІДСТАВА ПРИТЯГНЕННЯ АДВОКАТА ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО СУДОВОЇ ПРАКТИКИ.....181

Неродик Ірина Анатоліївна

ПРОБЛЕМАТИКА ВИЗНАЧЕННЯ КРИТЕРІЇВ РЕПРЕЗЕНТАТИВНОСТІ НА ЛОКАЛЬНОМУ РІВНІ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ186

Серек-Басан Анастасія Анатоліївна

ФУНКЦІЇ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК: ПОНЯТТЯ, ЗНАЧЕННЯ ТА ЗМІСТ.....192

Ткаченко Анна Сергіївна

НОРМАТИВНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВА РОБОТОДАВЦІВ НА СВОБОДУ ОБ'ЄДНАННЯ.....197

СЕКЦІЯ II. ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Бурак Володимир Ярославович

РІВЕНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЖИТКОВОГО МІНІМУМУ ЯК ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ГРОМАДЯН НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ.....202

Вишновецька Світлана Василівна, Вишновецький Вадим Михайлович

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ МОЛОДІ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ.....206

Сенюта Ірина Ярославівна

КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ: QUO VADIS?.....211

Коваленко Олена Олександрівна

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ МОЛОДИХ СПЕЦІАЛІСТІВ У ЧИННОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ ЯК ОДНА З ПЕРЕПОН ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ.....215

Бориченко Катерина Валеріївна

ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНО ЗОБОВ'ЯЗАНИХ СУБ'ЄКТІВ У ПРАВІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....218

Краснов Єгор Володимирович

ЗАХИСТ ПРАВ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СУДОМ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....223

Белуга Юлія Миколаївна

НАБУТТЯ СТАТУСУ ДИТИНИ З ІНВАЛІДНІСТЮ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....227

Андрієнко Ірина Святославівна

ЩОДО ПОНЯТТЯ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ПРАВІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....231

Головань Тетяна Георгіївна

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ.....235

Гудзь Анна Олександрівна

КОМПЛЕКСНІСТЬ ЯК ОЗНАКА ПРАВА НА СОЦІАЛЬНИЙ
ЗАХИСТ ТА ПРАВО НА НЕДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ЙОГО ЕЛЕМЕНТ.....238

Сіньова Людмила Миколаївна

ЩОДО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВЕТЕРАНІВ
ЗАХИСНИКІВ/ЗАХИСНИЦЬ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ.....242

Шукін Олександр Сергійович

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА
РОЗГОЛОШЕННЯ ЛІКАРСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ.....246

Вапнярчук Богдан В'ячеславович

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАУКОВИХ
ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....253

Галузінський Назар Олександрович

ПОНЯТТЯ САНКЦІЙ У ПРАВІ СОЦІАЛЬНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....257

Гапочка Володимир Миколайович

ЩОДО СУТНОСТІ ПРАВОВІДНОСИН ІЗ
ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО
СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ У ВИПАДКУ
БЕЗРОБІТТЯ.....261

Гнатів Наталія Андріївна

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАПОБІГАННЯ
МОБІНГУ.....265

Кашицький Андрій Володимирович

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....272

Мульгіна Оксана Володимирівна

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ САМОЗАЙНЯТОЇ
ОСОБИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ
НАСЕЛЕННЯ.....276

Сидоренко Анатолій Олександрович

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ЧЛЕНІВ СІМЕЙ
 ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ
 ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....280

Соколов Дмитро Сергійович

НОРМАТИВНА ОСНОВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ
 ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....284

Тодоріка Костянтин Володимирович

ПОНЯТТЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ЖИВУТЬ
 З ВІЛ.....287

Циганок Володимир Миколайович

ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ
 СТРАХУВАННЯ ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ СОЦІАЛЬНОГО
 ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ
 СІМЕЙ.....292

Бака Емма Вадимівна

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ
 МОЛОДІ В УКРАЇНІ.....296

Вареник Вікторія Олександрівна

СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ОКРЕМИХ
 ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ.....299

Довгонос Іванна Юріївна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
 СУДДІВ.....303

Загнітко Анна Валентинівна

КОНСТИТУЦІЙНІ ГАРАНТІЇ ПРАВА НА СОЦІАЛЬНИЙ
 ЗАХИСТ.....307

Книга Єлизавета Юріївна

МЕДИЧНА ЕТИКА: СТАНДАРТИ ПОВЕДІНКИ МЕДИЧНИХ
 ПРАЦІВНИКІВ, ДОТРИМАННЯ ПРАВ ПАЦІЄНТІВ ТА
 ЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОБОТИ З ПАЦІЄНТАМИ.....310

Костишева Ірина Володимирівна

МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ У СФЕРІ ОХОРОНИ
ПРАЦІ.....314

Куліченко Аліна Василівна

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ДЛЯ
ОНКОХВОРИХ.....318

Левшина Єлизавета Євгеніївна

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ.....322

Німенко Єлизавета Олександрівна

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПЕНСІОНЕРІВ В УМОВАХ ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ
ВОЄННОГО СТАНУ.....326

Черноус Світлана Миколаївна

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПРО ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА МОБІНГ

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання та протидії мобінгу (цькуванню)» від 16.11.2022 № 2759-IX [1] (далі – Закон № 2759-IX) у нормативний обіг було введено термін мобінг, запропоновано його визначення, форми прояву та встановлено юридичні наслідки вчинення відповідних діянь. Незважаючи на дискусійність обрання нормотворцем саме такого терміну, факт урегулювання вказаних відносин слід визнати прогресивним кроком. Законодавцем закладено нормативну основу механізму охорони та захисту прав працівників на працю, на комфортне виробниче середовище, на кар’єрне зростання тощо. Введенням норми статті 2-2 КЗпП забезпечено реальну можливість працівникам захистити свої права, адже практиці відомі випадки, коли суди відмовляли у задоволенні позовних вимог, обґрунтовуючи це тим, що поняття мобінгу неурегульовано національним законодавством (наприклад, рішення № 96965223 від 13 травня 2021 року Донецького окружного адміністративного суду (справа № 200/2386/21-а) [2].

Наголошуючи на позитивних аспектах урегулювання відповідальності за мобінг, одночасно варто акцентувати увагу на невизначених, або, принаймні, дискусійних питаннях, які виникли у зв’язку таким унормуванням.

Питання, на якому ми хочемо наголосити, пов’язано з кваліфікацією мобінгового діяння як дисциплінарного проступку. Незважаючи на те, що мобінг розглядається як правопорушення, що може мати місце в межах трудових

правовідносин, питання про те, чи може таке діяння кваліфікуватися як дисциплінарний проступок, є дискусійним. Така спірність продиктована рядом доводів, серед яких:

Об'єктивну сторону дисциплінарного проступку характеризують, зокрема, час та місце вчинення діяння. Діяння працівника може визнаватися дисциплінарним проступком тільки за умови вчинення його на роботі та в робочий час [3, с. 466-467]. Мобінгові ж діяння, можуть здійснюватися поза місцем роботи працівника і в неробочий час (наприклад, шляхом надсилання листів принизливого характеру на особисту електронну скриньку працівника).

Мобінгові діяння може вчиняти й роботодавець (наприклад, фізична особа – роботодавець), який не є суб'єктом дисциплінарного проступку, а отже і дисциплінарної відповідальності, зважаючи на її односторонній характер.

Як в самому Законі № 2759-IX, так і в Пояснювальній записці до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії порушенню прав у сфері праці» [4] визначається тільки адміністративна відповідальність за мобінг.

Одночасно, на користь позиції, що мобінг може розглядатися як дисциплінарний проступок, вчинений працівником, можуть слугувати ціла низка аргументів. Перш за все, слід сказати, що підставою дисциплінарної відповідальності працівника є дисциплінарний проступок, що полягає у невиконанні або неналежному виконанні з вини працівника покладених на нього трудових обов'язків. Так, стаття 139 КЗпП України визначає, що працівники зобов'язані, крім іншого, додержувати трудової і технологічної дисципліни. Тож дотримання трудової дисципліни (складової дисципліни праці) є обов'язком працівника.

Під дисципліною праці розуміють заснований на принципах моралі і закріпленій у нормах трудового законодавства порядок взаємовідносин суб'єктів процесу спільної праці, що виражається у свідомому й точному виконанні

працівником покладених на нього трудових обов'язків і дотриманні встановлених обмежень і заборон [5, с.106]. Частиною 4 статті 2-2 КЗпП України вчинення мобінгу (цькування) заборонено. Статтею 2 КЗпП України закріплено право працівників (як одне з основних трудових прав) на гідне ставлення з боку роботодавця, інших працівників. Враховуючи зазначене, можемо констатувати, що відповідному праву працівника кореспондується трудовий обов'язок інших суб'єктів процесу спільної праці щодо гідного ставлення. Статтею 5-1 КЗпП України гарантовано правовий захист від мобінгу (цькування). Такий захист має як превентивний характер (наприклад, здійснення заходів організаційного спрямування по запобіганню мобінгових діянь), так і постфактичний – відшкодування заподіяної шкоди (статті 173, 237-1 КЗпП України) та притягнення до відповідальності винних. Отже, оскільки гідне ставлення до працівників є трудовим обов'язком кожного з них (суб'єкт правопорушення – працівник), невиконання такого обов'язку, що полягало у вчиненні мобінгу (протиправне винне діяння) слід розглядати як порушення трудової дисципліни (об'єкт дисциплінарного проступку), що може мати своїм наслідком притягнення до дисциплінарної відповідальності.

Що стосується питання місця та часу вчинення такого проступку, на нашу думку, оскільки мобінгові діяння безпосередньо не пов'язані з трудовою функцією працівника, а обумовлені наявністю трудо-правого зв'язку, (трудовими правовідносинами, у яких перебувають працівник (ки) – мобер (и) та постраждалий працівник з одним роботодавцем), юридично значимим є факт існування саме такого зв'язку. Оскільки трудові правовідносини мають постійний триваючий характер (тобто існують, зокрема, до моменту припинення трудового договору), то час і місце вчинення мобінгового діяння, на наше переконання, не впливають на кваліфікацію діяння працівника як дисциплінарного проступку в такому випадку. Слід урахувати, що практиці застосування законодавства про працю відомий

викладений підхід. Так, у пункті 26 постанови Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 1992 року № 9 викладено аналогічний погляд. Встановлено, що трудовий договір може бути розірвано за пунктом 8 статті 40 КЗпП «... незалежно від того, ... в робочий чи неробочий час вчинене розкрадання» [6]. Наголосимо, що звільнення за пунктом 8 статті 40 КЗпП належить до звільнень за порушення трудової дисципліни.

Пропоновані висновки є дискусійними, тому потребують більш детального вивчення й опрацювання, однак, питання, поставлене в цій публікації, має знайти свою відповідь. Така потреба обумовлена не тільки необхідністю визначити теоретичні аспекти відповідної проблематики, а й суто практичними запитамі – визначення меж дисциплінарних повноважень роботодавця і, як наслідок, з'ясування порядку припинення трудового договору з працівниками, що вчинили мобінгові діяння.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання та протидії мобінгу (цькуванню): Закон України від 16.11.2022 № 2759-IX. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2759-20#Text>
2. Рішення Донецького окружного адміністративного суду № 96965223 від 13.05.2021 року (справа № 200/2386/21-а). URL. <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/96965223/>
3. Щербина В.І., Соцький А.М. Трудове право України: Підручник. Чернівці: Технодрук, 2021. 552с.
4. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії порушенню прав у сфері праці» від 12.07.2021. URL. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/818135>
5. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 11: Трудове право / редкол.: С.М. Прилипка, М.І. Іншин, О.М.

Ярошенко та ін.; НАПрН України; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2018. 776с.

6. Про практику розгляду судами трудових спорів: постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 1992 року № 9. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-92#Text>